

**Meditationum Ad Pandectas Sacras Specimen Secundum De Usu S. Scripturæ In
Jurisprudentia : quod ... sub Præsidio Magnifici Academiæ Rectoris ... Dn. Ern.
Joh. Frid. Mantzel, Phil. & J.U. Doct. ... Anno 1730. die 31. Mart. publice amicorum
examine submittet Henr. Andr. Darjes, Parchimens. J.U. Stud.**

Rostochi[i]: typis Nicolai Schwiegerovii, [1730]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1002321972>

Druck Freier Zugang

RU jurist. 31.Mart.1730

Mantzel, Ern. Joh. Frid./c

2

S. SCRIPTURÆ

^{In}
JURISPRU-
DENTIA,

In Auditorio Majori

sub PRÆSIDIO

MAGNIFICI ACADEMIÆ RECTORIS,
VIRI EXCELLENTISSIMI, AMPLISSIMI ET
CONSULTISSIMI

DN. ERN. JOH. FRID.

Handel,

Phil. & J. U. Doct. ac Moral. Profess. Publ. Ordin.
PATRONI, HOSPITIS ac STUDIORUM SUORUM
PROMOTORIS ÆTERNUM DEVENERANDI

Anno 1730. die 31. Mart.

publice amicorum examini submittet

HENR. ANDR. DARJES,

Parchimens

J. U. Stud.

RostochI, typis Nicolai Schwiegerovii, Ampliff. Senatus Typogr.

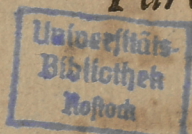
VIRO

**PRÆ-NOBILISSIMO, EXCELLENTISSIMO, CONSUL-
TISSIMO atque AMPLISSIMO**

**DN. CHRISTOPHORO
KNÖVENAGELN,**

Jcto & Serenissimæ Aulæ Meclenburgicæ, Gultroviensis
lineæ, Confiliario magnæ Fidei,

Patrono atque Cognato suo
Parentis instar colendo,

Ut &

VIRO

MAXIME REVERENDO, atque RELIGIOSISSIMO

DN. ULRICO DARJES,

Philosophiæ Doctori fulgidissimo, Archi - Diacono Parchi-
menfi per multos jam annos fidelissimo, meritissimo,

PARENTI SUO

Omni filiali reverentia ad cineres usque devenerando,

hasce primitias Academicas

dat, dicat, dedicat

H. A. DARJES.

DISSERTATIO SECUNDA.

Meditatio I.

Gen. XXXVI. 24.

Origo literarum & artis scriptoriae est antiquissima.

Non equidem subscribimus illis, qui Adamum jam literarum cultorem fuisse statuunt, qui Alphabetum vel Bibliothecas Adami & Evæ enumerant, *vid. Hilscheri speciale Schediasma, Dresd. 1711.* Post Maderum & innumeros alios de Bibliothecis antediluvianis Scriptores; Nec tamen omnem scribendi peritiam demum cum scriptione præceptorum in tabulas lapideas incepisse putamus ob dictum Exod. XVII. 14. Sed hæc lis est sine usu practico; quia tamen curiosa est, credimus Abrahami tempore nondum cognitæ fuisse literas, quia ille procul dubio Elieseri dedisset literas credentiales, cum quæsitum sponsam eundem mitteret. Et placet hoc loco allegare iudicium Viri cujusdam hujus loci criticissimi, qui Anam, non inventorem mulorum, sed literarum (*der Buchstaben*) fuisse statuit, idque eleganter ex lingua Hebræo-Arabica deducit, usus post multa alia etiam hoc argumento, mulorum inventionem utpote odiosam, tantam non esse quam Deus annotari voluisset tanta cum emphasi, inventionem autem literarum magis arduam esse causam. Novimus interea, quod alii aquas calidas, alii aliud eundem invenisse statuunt. Sed conjecturas has meditationes appellari tantum cupit, quia procul esse vult a litibus, quas & nos circa hoc punctum execramur, quia Hebraica in criticis non capimus.

Meditatio II.

Gen. XXXVIII. 9.

*Crimen Ononiticum turpe est, ex hoc loco nomen
& definitionem accepit, arbitrariè tamen
inter nos puniendum.*

Quia autem adeò turpe est, ut nec scire illud proficiat, propter ordinem servandum hujus dicti memores esse volumus.

A

mus.

mus. Quod autem arbitariam tantum poenam statuamus, cum tamen Deus Onanem occiderit, exinde defendimus, quia in Onane specialis concurrebat protervia.

Meditatio III. *Schaulotey*

Gen. XLI.

Josephus non peccavit contra quartum Præceptum, patri vitam & felicitatem non indicans.

B. MAYERUS, Theologus Gryphicus magnorum meritorum hoc thema specialiter excussit; Et licet nude spectatum factum Josephi irreverentiam significare videatur, tamen ille, qui Divinæ Majestatis arcanas vias admirari sanctè laborat, nullam inveniet quarti Præcepti violationem.

Meditatio IV.

Gen. LXII, 15. 16.

Juramentum per alterius salutem non est juramentum, est tamen obtestatio.

Mentem significat Josephus bey dem Leben Pharaonis, & robur illius asseverationis consistit in eo, quod velit significare, vitam Pharaonis esse inæstimabilem, & tam certum illud futurum, ut infelicem se & provinciam fieri vellet, per mortem Pharaonis. Quod interea in praxi nostra talis obtestatio non habeat omnem vim juramenti, liquidum satis est, quod quis per salutem & vitam Principis & patriæ alicui fidem dictorum & gestorum faciens & mentiens, vel fidem frangens, possit graviter puniri, & ceu pessimi exempli reus arbitrarie reprehendi, de eo nullum nobis superest dubium. Notum insuper esse putamus ex Scriptoribus Hebræis, in Ægypto moris fuisse, ut jurans per caput Regis, & juratum non præstans, morte plectatur, ita ut nec auro vitæ redimi queat. An autem Josephus aulico more se accommodaverit, & talem formulam aulicam cavalierement adhibuerit, GROTIUS Lib. 2, de J. B. & P. C. V. §. II. defendendum relinquimus.

Me-

Meditatio V.

Gen. XLVII.

Josephus non fuit Dardanarius.

Dardanarius est, qui annonam dolose reddit cariores.
l. 6. ff. de extraord. crim. Quia igitur factum Josephi videtur
 habere aliquid analogi, motus fuit quidam Ictus haud ince-
 lebris, scribere spec. diss. *An Josephus fuerit Dardanarius? Sed*
redit decisio ad definitionem delicti, quæ si comparetur cum
facto Josephi, liquidum reddit, Josephum altiori instinctu &
felicissimo fine frumentum coëmisse. A Patre Patriæ enim
ad Dardanarium plane non valet consequentia. Conf. B. STRY-
KII Diss. de Dardanariis.

Meditatio VI.

Gen. XLVII, 22.

Fundi Ecclesiastici ususfructus laxiori jure spectant ad
Ecclesias: Sacerdotes rectè utuntur iis loco salarii:

Possunt tamen ob urgentem necessita-
tem alienari.

Primum hujus meditationis membrum est nulli dubio
 subjectum, & quod laxiora jura tribuerimus Ministris Eccle-
 siæ inde elucescit, quia in regula usufructuarius utitur re, qua-
 lis est, *l. 44. ff. de Usufr.* sed Sacerdotes utuntur fundis do-
 talibus Ecclesiarum, uti possunt, hoc est, possunt agros ad
 meliorem & uberiores fructum præparare *vid. cap. Prasenti*
de offic. ordinar. in 6. &c. Secunda propositio pati videtur exce-
 ptionem, quia nostri verbi divini Ministri per agriculturam
 distrahuntur; Sed reservamus hoc deducendum usque ad
 locum Syracidis, qui cum satyra videtur esse contrarius. Ter-
 tium caput contrariatur dicto allegato, ast considerentur
 circumstantiæ, quod nimirum omnia durante annonæ cari-
 tate ad fiscum regium trahebantur; Si igitur Pharao Sacer-
 dotum agros etiam ad se traxisset, nihil egisset, quia onus
 & obligatio alendi Sacerdotes semper in ipsum redundasset.

A 2

Nostre

Nostro jure igitur fieri posset, ut ob singularem necessitatem fundi ecclesiastici, præsertim quoad partes illorum alienarentur, prout alias ob utilitatem id fieri posse, consensu Principis adhibito, nemo ambiguum reddet. Non autem possumus præterire explicationem nonnullorum, qui sub voce Sacerdotum non solos cultum divinum adornantes, sed præterea omnes officiales Regios, ut & omnes studiorum propagatores & eruditionis Cultores intelligere volunt. Si igitur hoc textui conforme, insignis inde elucet prudentia politica, magnus favor studiorum, quæ tunc ferè tantum inter Ægyptios solidè excolebantur, id quod exemplo Mosis, qui testante Scriptura instruebatur in omni sapientia Ægyptiorum, illustrandum habemus.

Meditatio VII.

Gen. XLVIII, 22.

Donatio mortis causa ad instar illius, quæ inter vivos fieri solet, est juris Gentium & antiquissima.

Est juris Gentium talis donatio mortis causa, quæ fit audis verbis & sine ullis solennitatibus, quæ meri juris civilis sunt; Et hoc exemplum Jacobi, prælegatum quasi Josepho, ob benemerita specialia, assignantis, idem nostrum assertum haud leviter corroborat. Conf. Joh. IV, 5. Nec putamus hanc nostram meditationem repugnare illi, de testamentis in jure divino & gentium non fundatis.

Meditatio VIII.

Gen. XLIX.

Non condidit Jacobus testamentum.

Conferantur, quæ supra ad Gen. XV. Medit. XIX. scriptimus, & miramur Harprechtum ad Inst. Tit. de testam. ordin. ut testamenta Juris divini essent, probaret, hoc exemplo Jacobi usum fuisse, quod tamen planè nihil ad rem facit, Jacobus enim prophetico spiritu futura prænunciavit, non autem fecit testamentum. Hæc Genesin tangentia sufficiant, quibus

bus nihil epilogi loco addem præter illud illustre Illustris Grotii, quod ceu omnibus dissertationibus futuris etiam subscriptum haberi cupio: *Si quod ulli veritati dissentaneum hic a me dictum est, nec dictum esto.*

Meditatio IX.

Illusterrima est distinctio inter Jus Divinum Morale, Ceremoniale & Forense.

Placet hoc loco sub initium Exodi hujus capituli esse memores, quia in hoc Mosaisco Libro sedes est plurimarum Legum Divinarum positivarum; Vulgatissima equidem est hæc distinctio, sed tantum quoad nudam notitiam, alias enim merito illam illustrissimam appellari potuisse, res ipsa evincet, quando de usu practico ejusdem solliciti essemus. Deus itaque in quibusdam Legibus se exhibuit Monarcham totius mundi, hinc Leges Morales, Naturales & Positivæ; In multis se exhibuit Monarcham populi Judaici, deditque leges ad illam Theocratiam accommodatas, quas dicimus Forenses, quarum species quasi sunt leges circa cultum religiosum, vulgò ceremoniales dictæ, si enim penitus causam inspexerimus, propriè non sunt tres species Juris Divini, quia, ceu jam dictum, Ceremoniales etiam sunt forenses, & sicuti vulgò dictas forenses Deus publicavit in secularibus, sic ex eminenti Jure circa Sacra fluxerunt ceremoniales. Caveat igitur sibi quilibet, ne à recto horum Jurium conceptu aberret, vel ad Remp. Judaicam restringendo, quæ universalis sunt, cujus lapsus exempla præbent lites de Jure Sabbathi & de gradibus prohibitis; vel ad nostram Remp. extendendo, quæ Judaica tantum sunt, quorum spectant lites de justitia usurarum, de poena furum &c. de quibus omnibus infra sigillatim. Satis benè judicat B. SCHOEPPFERUS in *Synopsi ad tit. de J. & J.* asserens, Deum in multis respexisse ad genium populi, inde vel duriores vel magis conniventes, & laxiores Leges publicasse, quas non nisi cum grano salis in nostra praxi applicasse liceat. Cont. diff. I.

A 3

Me-

Meditatio X.

*Laudabilem susceperunt operam, qui leges Mosaicarum
cum aliis conferre vel in compendia
methodica inferre studuerunt.*

Res publica Judaica ipso Deo Principe immediatè & theocraticè recta perfectissimam præbet omnibus Rebusp. ideam, adeo ut felix omninò futura esset illa provincia, quæ per rationem & revelationem regeretur. Sed distinguenda sollicitè veniunt tempora, considerandus populi genius ejusque dura cervix, & iterum singulare Dei super hanc gentem beneplacitum, unde etiam propter duritiem cordis interdum connivere Deo placuit: Sobriè igitur Meditatio proxime antecedens erit tenenda, & juvarunt distinctum conceptum illi scriptores, qui Leges Mosaicarum ordine systematico proposuerunt, imo collationes earundem cum Jure Romano & aliis instituerunt. Venit eo nomine laudandus *Petrus Pithoeus*, qui incerti Autoris collationes Legum Mosaicarum cum Jure Romano edidit, *vid. Cl. D. BRUNQUELL Diss. de cod. Theodos. Cap. 3. §. 2. & Hist. Jur. p. 9.* Quem fugit notitia laboris *Cl. GIESEBERTI in Deuteronomio Harmonico*. Censum hunc augent *Joh. ARNDII Manuale Legum Mosaicarum*, *Joh. CALVINI Themis Hebræo-Romana*, *GUIL. WELWOD Parallela Juris Divini & Civilis*, *SELDENI & HOTTINGERI scripta*. Et aliorum industriæ (specimina ad hunc scopum collineantia.)

Meditatio XI.

Exod. VI, 20

*Amrami Conjugium cum Jochabet non fuit
contra Jus Divinum.*

Vocatur Jochabet des Amrams Muhme, & videtur, ac si duxerit uxorem amitam, quam tamen ceu personam secundæ gradus lineæ inæqualis ducere lex prohibet; Sed subscribimus

bimus *WALTHERO* in *Harmonia biblica*, & illis, qui statuunt, Jochabedem fuisse patruelem sive filiam patru aut amitæ, credimusque aliis, qui vocem Hebraicam ex parallelis in Cantico & Esaia V, 1. ita explicant atque vertunt; Recurrere enim ad statum tunc perturbatum inter Israëlitas, & sic Mo- sen atque Aaronem ex incestu natos admittere, vel dicere hoc factum fuisse ante publicatam legem *Levitici XVIII* mi- nus tuta & in alia principia impingens est sententia.

Meditatio. XII.

Exod. XI.

A donis Egyptiacis nullibi valet argumentum.

Inter Theologos evicta satis est justitia hujus miracu- losi capitis de commodato in compendium laborum accepto; Caveat autem sibi quisquis ille est, qui hinc exemplum ca- pere vellet per fraudulentas vias retributionem accipiendi eorum, quæ via juris obtinere non adeò liquet. Fingatur in- terea casus, quod Titius à Potentiori & rixosiori aliquid exigendum habeat, quod via juris persequi vel difficile vel impossibile etiam judicaverit, unde ad viam furti vel amo- tionis se vertere æquum judicaverit, tacitam compensatio- nem pia mente & bona conscientia intendens: Quid si igitur hic furti reus ageretur, & an juxta ordinarias leges judican- dus esset, in quæstionem veniret? Respondebimus pro ca- thedra.

Meditatio XIII.

Exod. XX. 8.

Tertium Præceptum non ceremonialis & inde forensis, sed moralis lex est.

Adeò odiosa est hæc controversia, ut eandem ne scire quidem proficiat, pietas enim & cultus divinus stante Sabba- tho ferè in exilium pulsi sunt, quid si igitur & hujus septi- mi diei sanctitas labefactaretur, credimus certè tempora proxima progenitura esse progeniem nobis vitiosorem, sicu- ti no-

ti nostra tempora avorum seculis jam sunt pejora. Obser-
vavimus quosdam Dominos nolle postmeridianas horas diei
Saturni concedere famulis, quo confessionem Sacrae Syna-
xeos praeparatoriam expediant, quod si igitur hanc doctri-
nam acciperent tales rusticorum avari mastyges, putamus ne
quidem illos otium diei dominicae ipsis esse concessuros, cum
tamen Deus etiam pecudi hanc diem quietis tribuere volue-
rit. Nihil patrocinii habebit hoc genus hominum in floscu-
lo symbolico: Sabbathum est propter rudiores. *Vid. supra Diff.*
I. Medit. spec.

Meditatio XIV.

Exod. XXI, 12. 13. 14.

*Homicidium dolosum aliud est, aliud culposum,
illud inaggratiabile, hoc gratia, non autem
inter nos asylo dignum est.*

Ordine ita ferente haec exhibemus, & ut partim con-
firment superiora ad *Gen. IX.* alias enim causa per se est li-
quida, & de jure asyloz infra meditabimur.

Meditatio XV.

Exod. XXI, 16.

Plagium est delictum capitale.

Essentia hujus delicti in eo consistit, quod liber homo
suppressus, & ut servus, quod à Romanis in mangoniis fie-
ri solebat, venditus sit. Hoc delictum capitale esse, quia
rei irreparabilis & inestimabilis furtum factum, nemo am-
biget, unde recte Jus Canonicum *C. 1. X. de furt.* Juri Di-
vino inhæret, sed an in nostris oris hoc delictum dabile sit,
serio dubitamus, ea, quæ eidem sunt analogæ, arbitrariæ pœ-
næ subjicientes. Sunt autem illa, quæ committunt proxe-
netæ eorum, qui milites obtorto collo conducunt. Confe-
ratur, quoad aliud analogum *PRÆSIDIS diff. de Consilio Arti-
ficum habita 1728.* Quod autem exemplum Kuntzii de Kauf-
tung

fung principum Saxoniae raptoris huc quidam trahere velint non patimur, quia illius crimen erat perduellionis.

Meditatio XVI.

Exod. XXI, 23. seqq. Coll. Levit. XXIV, 19. sequ.

Matth. V, 38.

Jus talionis à variis variè accipitur.

Qui à nativa verborum significatione non recedunt, jus talionis ita concipiunt, quod oculus pro oculo, dens pro dente debuerit excuti; Alii metaphoram se invenisse putant, hanc legem significare credentes accuratissimam proportionem satisfactionis erga antegressum factum injurium. Nos quia multam videmus necessitatem, à litera discedere volumus: Est autem illa necessitas in eo, quod vulnus compensatorium pro non proportionato, ratione personarum, periculi &c. æstimemus. Sed subscribimus pluralitati, si plurimis aliter placuerit.

Meditatio XVII.

Exod. XXI, 26. 27.

Immoderata castigatio servi obligat ad manumissionem.

Vulgaria sunt ea, quæ de jure Dominorum in homines proprios nostros in theoria & praxi occurrunt, non autem illa vel ex Jure Divino sunt petenda, quod in hoc commatere est forense, vel ex Jure Romano, quod servos plane alienæ conditionis supponit, sed ex moribus Regionum, quos quoad nostram viciniam diligenter collegit B. MEVIUS scripto peculiari, s. t. *Bedencken über die Fragen vom Zustande und Abfoderung der Bauers Leute*, quod scriptum in lectionibus magis commendare solemus, quam omnes titulos Institutionum & Pandectarum de servis agentes, quia videmus illos non nisi historica tradere, & nonnisi talia, à quibus occasionem differendi capimus de hominibus propriis Germaniæ, violenta enim sunt ubique aliàs argumenta. Le-

B

gantur

gantur tamen curiositatis gratia tituli *Libri XI. C. de Colonis palaestinis, Thracensibus & Illyricianis*, nam in illis habebit Lector, quæ nostris rusticis propriis valde & magis sunt conformia. Quibus hæc scripta à scopo videntur aliena, illis reponimus, quod ansam habere voluerimus, leges Divinas de servis pro alienis à nostro foro declarandi insimulque monstrandi, quod circa hoc caput de immoderata castigatione amicè conspicerent lex Divina & Romana vid. §. 2. *I. de his, qui sui vel al. & l. un. C. de emendat. serv.*

Meditatio XVIII.

Exod. XXI, 28. 29.

Lex de bove cornupeta non est universalis.
Videantur ea, quæ diff. I. *Medit. spec.* dedimus.

Meditatio XIX.

Exod. XXII.

*Pœnam furti capitale[m] sine omni formidine oppositi
justam pronunciamus.*

Vellemus aliquando inter DD. & in genere in Rep. literaria dari exceptionem rei judicatæ; sed proh dolor! nostra Resp. non solum scatet litibus, sed nostræ lites sunt etiam immortales, imo lites ex litibus oriuntur, & quamvis multas controversias appellare possimus, *ausgepeitschte und abgedroschene Dinge*, tamen quia dantur semper novi defensores contrarii, oportet recoquere à parte altera, quæ centies cotta sunt. Specimen sanè litis infinitæ est hæc de justitia ultimi supplicii furibus irrogandi, ad quam impugnandam provocari vulgò solet ad hanc Legem Divinam, pœnam civilem tantum dictantem, cum tamen pueris etiam constare posset, illam dispositionem esse forensem, adeò ut nostris Principibus integrum sit, & duriores & mitiores condere leges crescentibus vel decreascentibus delictis. Sileant igitur Patroni furum, & considerent quæsumus, quam infensi loci-
etatis humanæ hostes sint fures, memores sint dicti Salvato-
ris;

ris: *Uti jugulent homines, surgunt de nocte latrones*: Haud quærant amplius præsidium in proportionem vitæ humanæ & opum reparabilem, attendant potius, quantum violent securitatem civitatis humanæ rapaces furum manus. Fortè etiam juvabit ipsis meditatio de fraterna communione bonorum in Rep. Judaica à Deo stabilita, ex qua fontè leges de usuris, de pignore, de retrovenditione, ut aliæ infra à nobis explicabuntur. Cogiretur ex abundanti de nostris legibus circa furta in familia, qualia nos furta Judæorum in Palæstina huic populo gratiose tributa atque divisa fuisse existimamus.

Meditatio XX.

Exod. XXII, 2.

Pur nocturnus impunè occiditur, diurnus non item.

Non equidem hanc legem Divinam pro universali agnoscimus, dicimus autem eandem talem, qua melior ferri non potest. Hinc uno ore quasi nostri DD. Juris Naturæ & Positivi scribunt, furem nocturnum, modo acclamatus fuerit, occidi posse, diurnum autem non adeò, nisi se cum telo defenderit. Concordant præter legem XII. Tab. omnium Gentium leges, ita in thesi distinguentes. *Conf. L. 9. ff. ad L. Cornel. de sicar. l. 4. §. 1. ff. ad L. Aquil.* Dantur tamen & illi, qui statuunt, etiam ob defensionem rerum nostrarum aliquem occidi posse, positis tamen terminis habilibus, ut cum schola loquamur, si nimirum bonorum raptor importunus quis fuerit, & nec prece nec clamore, nec testimonio vinci potuerit, quia statuitur etiam pro membri conservatione, imo pro virginitate conservanda aliquem occidi posse. Evolvantur magni Juris Naturæ Patriarchæ GROTIUS de *J. B. & P. Libr. II. Cap. I. §. 12.* & PUFENDORFF de *J. N. & G. Libr. II. Cap. 5. §. 16.* qui non adeò consentiunt. *Conf. PRÆSIDIS Diss. de Jurisdictione domestica §. 9.* Et dum Lex Divina tantum dicit: *Man soll das Blut-Gericht gehen lassen*, non statim sequitur, *judicium adornandum esse ad condemnandum*, absolvuntur enim etiam interdum inquisiti.

B 2

MEDI-

Meditatio XXI.

Exod. XXII, 16. 17. coll. Deuter. XXII, 28.

Stuprata satisfactio est danda.

In praxi alterutrum sufficit testantibus tot DD. utut pauci utramque satisfactionem dotationis & nuptiarum junctim adhuc requirant, quibus tamen reclamationis omnis experientia. Sed hæc solidè & uno intuitu sistuntur in Diss. B. BURCKH. BARDILI de satisfactione stuprata Tub. 1685. Danda igitur erit in nostris foris satisfactio, sed hæc lex Divina habetur pro forensi, nec sequimur C. 1. X. de adulter. Dantur etiam interpretes, qui in ipso Textu alternativam exprimi statuunt; Et illi simul supponunt, concubitum admissum fuisse spe matrimonii, id quod nostræ praxi penitus conforme.

Meditatio XXII.

Exod. XXII, 18.

*Datur magiæ crimen, & est capitale crimen, atque
Jure Divino taxatum.*

Est etiam hæc controversia de genere odiosarum, mox enim vel in minimum, imo in nihil, mox in nimium delabuntur DD. Nobis stante existentia diaboli, & stantibus tot prædicatis, quæ de illo S. Scriptura pronunciat, is ipse diabolus est spiritus artifex, & homines sunt ad impietatem satis proni, hinc omninò datur crimen aliquod prævaricationis contra Deum, quod *magiam* appellare solemus; Quibusnam finibus autem corpus hujus delicti includatur, difficile est determinare, & fortè nostri Majores in quibusdam capitibus errarunt, forte autem & nos erramus. Sunt equidem, qui per vocem *Zauberer in fontes* intelligere volunt veneno abutentes, sed sunt alia dicta aliæque voces, quæ corpus delicti latius extendunt, & si de cæde per venenum agerent leges, dictum dicerent, quod in una serie non præsumendum. Conveniamus tantum in eo, quod inquisiti convinctur

cantur blasphemiarum, imo atheismi, quod acta & probata dent, illos etiam lufibus diabolicis locum dedisse, imo ad perniciem proximi nequitiam adhibuisse, quæ singula capitis pœna dignissima erunt. Sed reservamus uberiora *diff. de media via in processu inquisitorio adversus sagas caute tenenda*. Seriem quandam Scriptorum circa hanc causam allegare non placet, placet tamen remittere ad *Theologi Nostratis Consummatissimi Dni WEIDENERI, Christ-bescheidentliche gegen Erinnerung wegen den teuflischen Wirkungen, edit. hoc anno*, in quo scripto tanquam nuce nucleus benè sapit. Placet etiam memorare, seculi XVI. Jctum Rostochiensem GÖDELMANNUM in tractatu de Lamiis à communi opinione recessisse. Sic etiam exspectamus judicium super acutissimi Philosophi Wittebergensis, Johannis SCHARFFII judicium, quod dedit in *questionibus philosophicis Wittebergæ 1636. evulgatis quest. 2. Licet vero, inquit, unanimis & constans sagarum confessio sit, ut diabolus assumpta viri forma secum concumbet, tamen illarum confessio nullius est momenti, siquidem saga corrupta sunt imaginationis, hinc diabolus animo sagarum jam dementato lasciviam quandam speciem suggerit, & affectu pruritum excitat, quo saga mirificè delectantur, & sic confessio nihil aliud est, quam se in coitu putativo pruritum quendam sensisse. Sed ad alia.*

Meditatio XXIII.

Exod. XXII, 19.

Sodomia est delictum Jure Divino taxatum.

Non conveniunt DD. circa numerum delictorum Jure Divino taxatorum, nam habuimus supra, quod homicidium inde à nonnullis male eximatur, imo magia à quibusdam illorum referri non vult; Sed quilibet patitur suos manes. De sodomia interea evictam esse veritatem putamus, quia aded turpe est delictum, ut illud scire haud proficiat l. 31. C. ad. L. Jnl. de adulter Conf. *Levit. XVIII, 22. 23. Rom. 1, 27.*

B ;

Medi-

Meditatio XXIV.

Exod. XXII, 25. cum parall. in Levit. & Deuter.

Usuras accipere impium hand est.

Remitti potest quidem Lector ad specialem opellam *PRÆSIDIS de moralitate usurarum edit. 1726.* Sed repetenda hoc loco erunt pondera. Tenetur quilibet proximi commodum promovere, sed sine suo insigni damno, hinc nihil æquius est, quam ut proximus nos in partem lucri venire sinat circa illud, quod pecunia mutuo accepta à nobis acquisivit, manetque perpetuum argumentum à locatione conductione agrorum & ædium, ut taceamus, quantam in Jure Gentium commerciorum amplitudinem efficiant usuræ, quantumque in materia alimentorum, dotis &c. præbeant utilitatis. Nec obstat divina dispositio, nec in allegatis, nec in Novi Testamenti dictis, malè enim illa omnia intelliguntur, quia nihil inculcant prohibitionum in genere, sed vel in specie Remp. Judaicam stringens ad normam dictorum de fraterna communione, vel officia humanitatis præsertim erga pauperes tantum insinuans. Et hoc ipsum videtur admittere excogitata distinctio inter usuras *mordentes* & *non mordentes*, qua tamen carere possumus, nisi illam & in aliis materiis Juris admittere voluerimus. In sinu gaudemus, quoties de ingenioso invento Canonistarum quoad *annuos redditus* meditamur; Videbant enim doctrinam de injustitia usurarum valdè inimicam esse sacris nummis, hinc ne erroris convincerentur, foetum nasci patiebantur, annuos redditus putamus, qui sua novitate monstro similis apparuit semper. Legatur omninò *LEYSERUS ad ff. in ordine hujus materia.*

Meditatio XXV.

Exod. XXII, 26.

Pignus accipere licet.

Cur Deus forenses circa pignora dederit Leges, nostræ praxi contrarias, supra *Medit. de pana furii* illustratum dedimus,

mus, & quia quoad justitiam pignorum neminem habemus contrarium, tantum laudamus restrictiones usuariae pravitatis circa prohibitum pactum commissorium. *L. fin. C. de pact. pign.* Qui præterea Textum de cooperculis nocturnis accipiunt, imo qui ipsum de datione in solutum explicant, allegantes simul Devter. XXIV. 6, nos non adeò habebunt contrarios.

Meditatio XXVI.

Levit. V. 13.

Nummus confessionalis sine scandalo dato accipitur.

Præbet offendiculum ministerium Ecclesiasticum offendere studiosis nummus confessionalis, & vellemus alium fontem aperiri, ex quo hæc pars salarii posset hauriri, quo ne quidem occasio superesset sinistrè sentiendi; Sed rebus sic stantibus, prouti nunc stant, ad pia hæc cum *B. nostro QUISTORPIO* referimus desideria, & subscribimus Magno *KRAKEVITZIO* & aliis, hunc nummum cæteris paribus defendentibus. Quia igitur nemo ratum dictum ad illustrationem hujus justitiæ advocari solet, voluimus ejusdem in hoc ordine haud esse immemores.

Meditatio XXVII.

Levit. VII. 26.

An de sanguine & suffocato comedere liceat, conscientie scrupulose committimus.

Conscientia scrupulosa est, quæ sine sufficienti dubitandi ratione dubitat; Quia igitur restrictio Juris Mosaici quoad cibos mere fuit forensis, vel etiam ex parte ceremonialis, præter omne sufficiens fundamentum quidam nostrorum Theologorum dubitarunt, an liceat sanguinem & suffocatum edere. Legatur *B. D. DORSCHÆI Tract. Spec. de hac materia.* Ponunt interea fundamentum in repetitione, ut ajunt, in Novo Testamento facta *Act. Cap. XV. & XX.* Verum Nos, ne condemnemus omnes nostros fratres, subscribimus communioni sententiæ, quod utique sanguinem edere liceat,

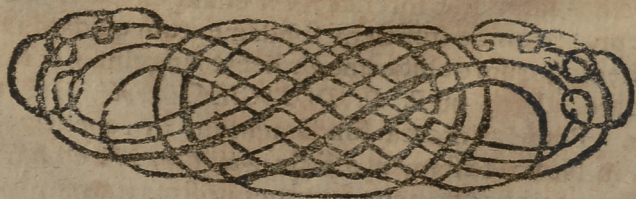
liceat, & quod tempore Apostolorum ad evitandum scandalum placuerit abstinere à tali esu, tanquam re in se quidem indifferenti, ast tunc odiosa. Quæ hæc contra excipi solent, quod hæc prohibitio stet in una periodo cum aliis indubitato malis, non multum efficiunt, ob claudicantem consequentiam, imo largimur Apostolorum voluntatem fuisse adeo seriam, ut tunc hanc legem æque ac alias servari voluerint. Qui insuper ad *Nov. Leonis LVIII.* esum sanguinis prohibentem, provocant, parum inde præsidii habebunt.

Meditatio XXVIII.

Levit. XI.

Non dantur inter nos ciborum prohibitiones; & de gustibus ex lege quadam non est disputandum.

Sapientiæ & mero arbitrio divino tribuimus, quod quædam animalia in cibis prohibuerit, & potuit Judæis sufficere solum Dei beneplacitum; Forte interea conjectura interpretum, quod Deus eapropter prohibuerit hæc animalia, quia quædam Gentilibus religiosè culta, quædam à Gentibus ad sacrificia adhibita, quædam humano stomacho inimica. Nos qui in Novi Testamenti Ecclesiæ libertate vivimus, habemus permissionem, nobis nullos scrupulos conscientiae faciendi super cibum & potum, certiorati simul, omnia illa sine peccato esse, quæ os ingrediuntur. Quod autem quædam animalia adhuc moratioribus gentibus inter dapes sint odiosa, hoc vel suspitioni veneni, vel alius inde secuturi mali, vel etiam meris consuetudinibus popularibus erit adscribendum.

Humanissimum

DOMINUM DARJES,

Virum-Juvenem per continuos labores laudem & honores ambientem,

Felicem jubet esse

PRÆSES.

TAndem hodie Te mecum duco in Cathedram, *Amice & Consaline dilectissime!* in eandem cathedram, in quam duxi olim Fratrem Tuum seniore, cui Deus largiri velit fata secunda. Destinata erat tibi *Differtatio posterior de Consilio Artificum*, sed animus tuus publice disputandi prævertere voluit meam elaborationem, adeo ut tibi unam ex dissertationibus Jubilæis defendere lubuerit. Gratulor tibi institutum, quod omnes illi, qui aniculis similes non sunt, approbabit. Vellem me ob vinculum inter nos multifarium non videri Judicem suspectum, alias enim in tuas laudes irem; sed veniat, te videat & vincentem te videat, qui hætenus tuam præstantiam non habet perspectam. Gratulor *Venerando Tuo Domino Parenti, Fautori meo honoratissimo*, & quia ille quadrigam filiorum paratam habet ad usus Ecclesiæ & Reipublicæ, Faxit Deus, ut videat quomodo propediem negotiis expediendis applicentur. Te interea adoptatum quasi mihi relinquet, ut te ipso ad incudem stante, fortunæ tuæ Faber sim. Vale. Dab. d. 27. Mart. 1730.

SEr auff Academien die Catheder oft bestiegt /
Und sich der gelehrten Welt Disputando tapffer zeigt;
Der erlanget nicht allein / ihre Approbation,
Sondern frägt auch vor die Müß einen braven Dienst davon;
Guth

Guth und Ehre folgen fast meistens auff solch Bemühen/
Glück und Wohlfahrt lassen sich durch die Arbeit an sich ziehen.
Dir wird Wehrtgeschätzter Freund/alles dieses nicht ent-
gehn /

Ja ich sehe dich vielmehr schon im rothen Huthe stehn.:

M. Gottfried Samuel SIGISMUNDI,

Saxo, Opponent

~~~~~  
**S**oll ich / o Herzens Freund / auch meine Feder schärffen /  
Und meine Meinung Dir / in diesen Reim entwerffen /  
So schreib ich / Daries ist an der Tugend reich /  
An Wissenschaft und Treu den allerbesten gleich.  
Das Erste wird von Dir mit Lob verificiret /  
Das Letzte habe ich durch Freundschaft schon probiret.  
Der Tugend folgt das Glück / auff Wissenschaft der Lohn /  
Dasselbe wünsch ich Dir / o ächter Themis Sohn.

Mit disen wohlgemeinten Zeilen begleitete  
den Herren Respondenten, sei-  
nen längst geliebten Bruder zur Ca-  
theder

E. B. FRESE, Rost.

*LL. Cultor.*

~~~~~  
SEr was gelernet hat / thut recht und wohl daran
Daß er / was er gefast / auch öffentlich beweiset /
Und von der Hohen-Schuhl also von hinnen reiset /
Daß man / er wisse was / stets von ihm sagen kan.
Daß thut Herr DARIES, da ER heut disputiret /
Wozu besonders JHM von Herzen gratuliret

Dessen ergebenster Freund und Diener

JOH. GOTTL. KANZAU,

Ancl. Pom. Opponent.

~~~~~
+ (o) +~~~~~

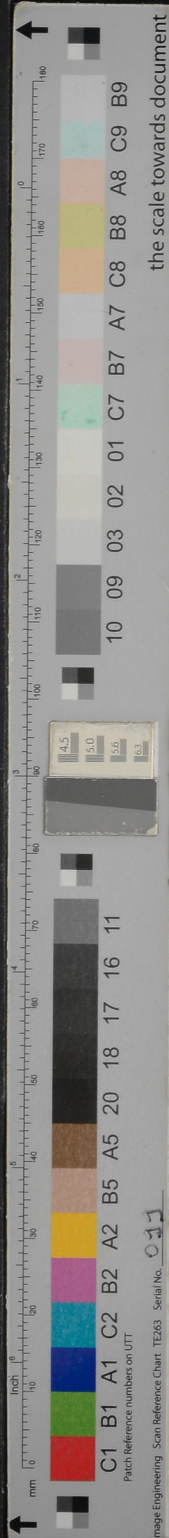

Humanissimum

nem per continuos labores laudem & hono-
res ambientem,

PRÆSES.

m hodie Te mecum duco in Cathedram, *Ami-
Consoline dilectissime!* in eandem cathedram,
am duxi olim Fratrem Tuum seniore, cui
largiri velit fata secunda. Destinata erat tibi
sterior *de Consilio Artificum*, sed animus tuus
andi prævertere voluit meam elaborationem,
am ex dissertationibus Jubilæis defendere lu-
alor tibi institutum, quod omnes illi, qui anicu-
sunt, approbabunt. Vellem me ob vinculum
titarium non videri Judicem suspectum, alias e-
udes irem; sed veniat, te videat & vincentem
ui hætenus tuam præstantiam non habet per-
atulor *Venerando Tuo Domino Parenti, Fauto-
tissimo*, & quia ille quadrigam filiorum para-
usus Ecclesiæ & Reipublicæ, Faxit Deus, ut vi-
o propediem negotiis expediendis applicentur,
loptatum quasi mihi relinquet, ut te ipso ad in-
, fortunæ tuæ Faber sim. Vale. Dab. d. 27.

Academien die Catheder oft bestiegt /
 h der gelehrten Welt Disputando tapffer zeigt;
 nicht allein / ihre Approbation,
 gt auch vor die Müß einen braven Dienst davon;
 Guth